

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету

Наталя КОРЖИК

Робоча програма навчальної дисципліни

«ПСИХОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА»

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність — 053 Психологія

Освітньо-професійна програма — Кризова психологія

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Розробник:

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філології Приходько Дмитро Петрович

Мова навчання: українська

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,

Протокол № 1 від «23» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри, д.психол.н., проф.

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від «26» вересня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		Денна форма	Заочна форма	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва)	Обов'язкова		
	053 Психологія (шифр і назва)			
Загальна кількість годин – 90 Для денної форми навчання: Аудиторних – 30 Самостійної роботи здобувача – 60 Для заочної форми навчання: Аудиторних – 8 Самостійної роботи здобувача – 82	Освітньо-професійна програма: Кризова психологія	Рік підготовки:		
		1-й	1-й	
			Семестр	
			1-й	1-й
			Лекції	
			20 год.	6 год.
			Практичні	
			Семнарські	
			10 год.	2 год.
			Самостійна робота	
			60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання: -		
		Вид контролю: залік 1 сем		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – аудиторних / самостійної роботи 30/60

для заочної форми навчання – аудиторних / самостійної роботи 8/82

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Місце дисципліни в освітній програмі.

Дисципліна «Психологія культури та мистецтва» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія.

«Психологія культури та мистецтва» – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки створює початкову базу теоретичної та практичної професійної підготовки магістрів психології. Дисципліна покликана допомогти здобувачеві опанувати знання, вміння та навички з розробки і впровадження програм психологічних інтервенцій, супроводу, просвітницьких матеріалів та освітніх програм. Вивчення курсу повинно сприяти майбутнім фахівцям самостійно обирати та використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення у кризових умовах життя.

Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Психологія кризи», «Основи нейропсихології травми», «Психологія травматичного стресу», «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері».

Постреквізити. Здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних та професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним та практичним підґрунтям вивчення усього подальшого циклу обов'язкових та вибіркового освітніх компонентів професійної і практичної підготовки, проходження практики та виконання кваліфікаційної роботи.

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС та його розподіл

Кількість кредитів – 3. Загальна кількість годин – 90.

Аудиторних годин:

- денна форма навчання – 30;
- заочна форма навчання – 8.

Годин самостійної роботи здобувача:

- денна форма – 60;
- заочна форма – 82.

Статус дисципліни: обов'язкова освітня компонента.

Мета курсу – забезпечення набуття здобувачами ключових фахових компетентностей з теоретичних знань та практичних навичок у галузі психології культури та мистецтва щодо надання психологічної допомоги та консультативної роботи з людьми в кризових станах.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна

Загальні компетентності
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні (фахові) компетентності
СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК11. Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини, зокрема у кризових умовах.
СК13. Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій,

психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення у кризових умовах життя.

Програмні результати навчання

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР13. Розробляти та реалізовувати програми психологічного супроводу різних категорій населення у кризових умовах життєдіяльності.

ПР14. Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва.

ПР15. Використовувати засоби культури та мистецтва у процесі надання психологічної допомоги у кризових умовах.

ПР16. Планувати, організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною рейтинговою шкалою.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль: залік (40 балів).

31-40 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

21-31 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до програми.

11-20 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-10 балів

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Усього: 100 балів.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Психологія культури

Тема 1. Вступ до психології культури.

Тема 2. Історична психологія як наука.

Тема 3. Етнічна психологія як галузь психологічного знання.

Тема 4. Кроскультурна психологія як наука.

Тема 5. Психологія культурної взаємодії.

Розділ 2. Психологія мистецтва

Тема 6. Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень.

Тема 7. Сприймання і розуміння художнього образу.

Тема 8. Психологія творчої особистості.

Тема 9. Соціальна психологія мистецтва. Практичні аспекти психології мистецтва.

Тема 10. Психологічні аспекти візуальних і невізуальних видів мистецтва.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Разом годин	Денна форма				Заочна форма			
		Лек.	Сем.	Практ.	Сам. робота	Лек.	Сем.	Практ.	Сам. робота
Розділ 1. Психологія культури									
Тема 1. Вступ до психології культури..	9	2			7	2	1		6
Тема 2. Історична психологія як наука.	9	2	2		5				9
Тема 3. Етнічна психологія як галузь психологічного знання.	9	2			7				9
Тема 4. Кроскультурна психологія як наука.	9	2	2		5	2			7
Тема 5. Психологія культурної взаємодії.	9	2			7				9
Розділ 2. Психологія мистецтва									
Тема 6. Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень.	9	2	2		5	2	1		6
Тема 7. Сприймання і розуміння художнього образу.	9	2			7				9
Тема 8. Психологія творчої особистості.	9	2	2		5				9
Тема 9. Соціальна психологія мистецтва. Практичні аспекти психології мистецтва.	9	2			7				9
Тема 10. Психологічні аспекти візуальних і невізуальних видів мистецтва.	9	2	2		5				9
Усього	90	20	10		60	6	2		82

4. Теми семінарських / практичних занять

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до психологічної культури. Історична психологія як наука.	2	
2	Етнічна психологія як галузь психологічного знання. Кроскультурна психологія як наука.	2	
3	Психологія культурної взаємодії. Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень.	2	2
4	Сприймання і розуміння художнього образу. Психологія творчої особистості.	2	
5	Соціальна психологія мистецтва. Практичні аспекти психології мистецтва. Психологічні аспекти візуальних і невізуальних видів мистецтва.	2	
	Усього:	10	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до психології культури.	7	7
2	Історична психологія як наука.	5	9
3	Етнічна психологія як галузь психологічного знання.	7	9
4	Кроскультурна психологія як наука.	5	7
5	Психологія культурної взаємодії.	7	9
6	Психологія мистецтва як галузь наукових досліджень.	5	5
7	Сприймання і розуміння художнього образу.	7	9
8	Психологія творчої особистості.	5	9
9	Соціальна психологія мистецтва. Практичні аспекти психології мистецтва.	7	9
10	Психологічні аспекти візуальних і невізуальних видів мистецтва.	5	9
	Усього:	60	82

6. Форми та види навчальних занять; методи, засоби, технології навчання.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи.

Види: лекційні та практичні заняття.

Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проєктно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси

Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв'язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.

Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проєктори, інтерактивні презентації, метафоричні асоціативні карти, пісочниця для пісочної терапії з колекцією мініатюр.

Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.

Форми поточного контролю: виконання завдань до лекційного матеріалу; відповідь під час семінару; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; - підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту, зарахування результатів неформальної освіти.

Форми підсумкового контролю: залік.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточна успішність										Залік	Усього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

Розподіл балів за формами контролю:

- виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-4 балів;
- виконання практичного завдання – 1-3;
- виконання вправи – 1-3;
- усне опитування – 1-3;
- письмове опитування – 1-3;
- есе-рефлексія – 1-4;
- підготовка та виступ з рефератом – 1-3;
- підготовка та виступ з презентацією – 1-3;
- виконання індивідуального проєкту – 1-3;
- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--	---

8. Методичне забезпечення

Робоча програма та силабус дисципліни, конспект лекцій, наочні схема-конспекти (презентації).

9. Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Кузнецова Т. В. Психологія культури : (Психол. філос. аналіз): Курс лекцій. – К. : МАУП, 2005. – 152 с.
2. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія. – К., 2002.
3. Белявський І. Г. Історична психологія. – Одеса, 1991.
4. Данилюк І. Культура і психологія: точки взаємозв'язку // Соціальна психологія. – 2006. – №6 (20). – С.60-67.
5. Етнопсихологія/ Укладачі Ольховецький С.М. Ольховецький В.С. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр "Візаві", – 2019. – 155 с.
6. Міжкультурні відносини: Навчальний посібник / М.С. Воронина. - К.: Видавн.дім «КМАcademia», 2009. – 345с.
7. Дроздова М.А. Психологія мистецтва: навчальний посібник для студентів. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006 – 104 с.
8. Виготський Л.С. Психологія мистецтва. – Львів., 1998.
9. Етика і культура професійної діяльності / Е. Арішина. – Б. : Веста, 2012.
10. Психологія духовного розвитку особистості : монографія / Е. О. Помиткін. – К. : Наш час, 2007. – 280 с.

Додаткова:

11. Кузнецова Т. В. Мовленнєвий вимір соціуму // Зб. наук. праць МАУП “Соціологічна наука і освіта в Україні”. Вип 2. – К., 2003.
12. Пірен М. Проблеми формування сучасної української еліти // Соціальна психологія. – 2004. – № 2 (4). – С. 38–48.
13. Васильченко О. Методи психосемантики в дослідженні соціальних уявлень // Соціальна психологія. – 2004. – № 2(4). — С. 19–38.
14. Кузнецова Т. В. Раїна мови. – К., 2002
15. Рибалка В.В. Визначення поняття психологічної культури особистості / Розвиток психологічної культури учнівської молоді в системі неперервної професійної освіти // Навч.-метод. посібник: За ред. В.В.Рибалки. – К., 2005. – С. 8-17.
16. Становських З.Л. Рефлексивна культура особистості професіонала / Розвиток психологічної культури учнівської молоді в системі неперервної професійної освіти // Навч.-метод. посібник: За ред. В.В.Рибалки. – К., 2005.
17. Арішина Е.С. Погоріла Н. Ксенофобія в Україні: статистика взаємної неприязні [Електронний ресурс] / Н. Погоріла. – Режим доступу: [http:// www.dialogs.org.ua](http://www.dialogs.org.ua).
18. Нікітін Б. Міська забудова і наш зір // Київ. – 1999. – № 3–4.
19. Шатагіна О. Психологічні аспекти портретного живопису // Мистецтво та освіта. – 1998. – № 4
20. Васильєва О.С. Нерозгадана таємниця генія // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. - № 4. – С. 35 – 36.
21. Лімборський І. До глибин людської душі: становлення художнього психологізму в українській літературі // Слово і час. – 1997. - № 9.

22. Глибинна психокорекція та упередження психічного вигорання /Яценко Т. С., Іваненко Б., Євтушенко І.– К.: Главник, 2008. – Ч. 1. – С. 21.
23. Воронина М.С. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д. та ін. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник / За ред. Т. Б. Гриценко та ін. – К., 2007.
24. Коваліско Н. Соціальна політика у регулюванні процесів стратифікації в українському трансформаційному суспільстві/ Н. Коваліско// Психологія і суспільство: Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис. – 2007. – №3. – С.92–97.
25. Кондратьєв П. Я. Теорія конфліктології міжнародних відносин [Електронний ресурс] / П. Я. Кондратьєв. – Режим доступу:http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/n2001_1/kondrat.htm.
26. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – К., 2003.

Інформаційні ресурси Інтернет:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
Вісник психології і соціальної педагогіки —
<http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>
Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>
Електронна бібліотека КНЕУ http://lib.kneu.edu.ua/ua/e_resours_bibl/elek_bibl_litr/
Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>